

Kas me sellist aprilli siis tahtsimegi?

Küünlakuu karm tuisk? Ei, hoopis 7. aprill pealinnas Tartu maanteel.

Kas siis sellist aprilli..., mõtles kuu alul nii Harjumaa teemeister, kes pidi sahad suvekorterist jälle välja ajama, Nõmme majaomanik, kes nikastas selja ootamatult kaela sadanud lund rookides, kui suvekummidel kraavi liuelnud autojuht.

Teha pole ometi midagi. Kõike maailmas annab muuta, reformida, välja arvatud ilm, nagu ütles omal ajal kirjanikust loodusetundja Karel Čapek.

3. aprillil Loode-Eestis alanud tugev lumesadu oli vaid eelmäng seal 5.-6. kuupäeval vallandunud tuisumöllule.

Lõunapoolsemates maakondades kattis põlde vaid lumekirme, pealinnas polnud aga sääraseid lumehangesid ammu näha saanud, ka tõelistel talvekuudel mitte. Üle mitme aasta kuulutati välja isegi eriolukord.

Meenutuseks: peaaegu igal jürikuul on esinenud ikka paar lumepäeva. 1988. aastal oli 21. aprillil kohati 18-19 soojakraadi, siis tuli aga maha ligi 20-sentimeetrine lumevaip.

Tõeliseks kaoseks nimetasid ajakirjanikud nii 1998. aasta 12. aprillil (kosmonautikapäeval ja esimesel ülestõusmispühal) kui ka 2001. aasta 12. ja 13. aprillil (suurel reedel) Tallinnas valitsenud olukorda. Hiliseim korralik lumesadu tabas Eestimaad peaaegu kolm kümnendit tagasi - 29. mail 1975. aastal.

Jah, talv tuleb meil alati ootamatult, eriti veel aprillis-mais.

Üürike soojarõõm Eestis

Jürikuu esimene kümmepäevak oli harjumatult jahe: öised miinimumid langesid mitmel päeval 7 kuni 10 miinuskraadini, ka ööpäeva keskmised temperatuurid jäid pikaajalisele kolm-neli kraadi alla.

Teine dekaad oli juba paljutootavam, see tähendab tavalisest soojem. Lõuna pool algas 16. kuupäeval ka klimatoloogiline kevad, mis loetakse alanuks siis, kui ööpäeva keskmine temperatuur ületab püsivalt +5°).

Mõnus oli ilm Pärnus 19. ja 23. aprillil, mil päevane soojus küündis isegi 21 kraadini. Siis keeras jälle pikalt külmale.

Kui Eesti meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis arutati kuu ilmanäitajaid, selgus, et riigi keskmine õhutemperatuur oli 2,8°, mis jääb poole kraadi võrra alla pikaajalisele keskmisele ehk normile.

Soojem oli kagunurgas, jahedam jääst ümbritsetud saartel ja rannikul.

Sademeid, nii vihma, lume kui lörtsina tuli jürikuul keskmiselt 42 mm, terake enam tavalisest. Suvele saab veidigi lootusrikkamalt vastu minna Lääne-Eesti (50-60 mm), kuivemaks jäi läinud aprillis maa kirdenurk (20-30 mm).

Karm kevad piiri taga

Päev enne ametliku kevade algust lendasid Iraaki esimesed tiivulised kaugeilt maadelt - tiibraketid. Oli ka viimane aeg: iga nädalaga tõuseb seal maal temperatuur, tipnedes juulis 50o lähedal.

Muide, Bagdadis pole juulis veel kunagi, ka öösel, kuumus langenud alla 16°!

Algul paistis, et Allah on Saddami poolel: 27. märtsil lõi välk augu president Bushi venna, Florida kubernerilennuki tiiba.

Täpselt kuu hiljem kordus sama Briti valitsusjuhi Tony Blairi lennuki maandumisel Washingtoni lähedal. Miski ei aidanud.

Vabaduse toomine läks toojaile suhteliselt vähe maksma. Kuigi väljend «langenud sõbraliku tule läbi» kõlab minu meelest isegi jubedamalt kui näiteks sõnapaar «sõbralik SARS».

Omade kuulide läbi on küll varemgi hukka saadud. Kiska saare (Aleuudid) dessandist 1943. aasta augustis võttis osa sada Ühendriikide laeva, sama palju lennukeid ning 34 000 merejalaväelast. Rünna hukkus üle 20 sõduri.

Kui maabuti, leiti ees vaid neli hirmunud koera. Jaapanlased olid paksu udu katte all juba varem lahkunud.

Õigel ajal, 28. veebruaril 2003 evakueerus Antarktise mandri rannikule ka maakera ametlikul külmapoolusel asuv Vene polaarjaam Vostok. Kuuldavasti varustusprobleemide tõttu. Meeskond talvitab Mirnois ning naaseb tagasi «suvitama» alles novembris.

Aprilli madalaim temperatuur registreeriti lõunanabal USA jaamas Amundsen-Scott (-69,3°).

Sealsed töötingimused on praegu rasked: polaaröö, kuude viisi ei tõuse temperatuur palju üle -50° kraadi, kõrgus merepinnast on aga 2835 m.

Too jaam on, muide, Tartu-Tõravere ilmajaama sõsar: ka tema kuulub maailma kiirgusmõõtmiste baasjaamade võrku (kokku on neid 35).

100 aasta eest

☞ 1903. aasta jürikuu oli Tartus soe (5,6°) ja parajalt niiske (sademeid 31 mm). Lumi püsis maas kolm päeva. Postimehele saadeti ilmaudiseid.

☒ Rannust. Õnnetu jõesuu silla asi tahab kuulu järele veel õnnetumaks minna. Teadmata põhjustel jääb lootus kindla silla saamiseks tühjaks. Väga kahju!

☒ 10. aprillil mässanud hirmus torm Austraalia lõunarannas. Nimelt Townville linn hävitatud.

☒ Tartust. Kevade mured. Esimesed soojad päevad - maalt meestel kaeraseeme muretsetud, adrad korda seatud. Linnarahval aga - moodid! moodid! Naestele, tütardele uutmoodi kevadejakkisid vaja!

☒ Kanadas hävitas tuldpurtskav mägi Franki linna. Mägi pillub suuri kivisid välja ja jõgi on laavat täis.

☒ Viljandi «porilaadal» olivad teed päratu halvad, mis eemalt inimesi laadale tulemast takistas.

50 aasta eest

☒ 1953. aasta aprill oli Tartus soe (6,2°), kuid kuiv (15 mm vihma).

☒ Edasi korrespondendid raporteerisid töövõitudest.

☒ Tartu rajoonis algas 6. aprillil kevadkülv. Kuu keskel muutusid kevadtööd iga päevaga üha hoogsamaks. Mitmest sõnumist selgus, millise innu ja armastusega olid Tartu oblasti kolhoosirahvas ja mehhanisaatorid asunud täitma partei seatud ülesandeid põldude viljakuse tõstmisel.

☒ 17. aprillil algas kartulipanek. Kriitikat pälvisid 8. Märtsi ja 21. Juuni nimelised kolhoosid ilusate ilmade halva kasutamise pärast.

☒ Oahu (Havai) saarel sadas esimest korda 50 aasta kestel lund.

Ilmateadlane Ain Kallis